

Etnografinė ekspozicija turėtų tapti alternatyva Žiemos sodui

Laima STONKUVIENĖ

Po ne vieną mėnesį trukusių nemigo naktų Kretingos muziejaus darbuotojai gali truputį atsikvėpti. Vakar po restauracijos atidarytas Dvaro malūnas, kuriame įrengta etnografinė ekspozicija „Saulės ratu“. Simbolinę atidarymo juostelę perkirpo Kretingoje viešėjęs Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius ir rajono meras Juozas Mažeika.

Ekspozicija – vienintelė tokia Lietuvoje

Iškilmų išvakarėse kalbinta muziejaus direktorė Vida Kanapkienė pasidžiaugė, kad per 75-erius muziejaus gyvavimo metus etnografijos eksponatai dar nėra buvę rodomi taip plačiai. „Senolių žemės ūkio darbai nuo grūdo pasėjimo iki derliaus nuėmimo, naudoti padargai bus parodyti naudojant šiuolaikines informacines technologijas – lankytojai matys ne tik pagal temas suskirstytus įrankius ir įnagius, bet ir nuotraukose bei vaizdo medžiagoje išvys, kaip jie buvo naudojami. Antras labai svarbus dalykas – muziejus seniai vykdo edukacinę veiklą, atnaujinus malūną, atsirado dar didesnės galimybės šiai veiklai. Malūne užsiėmimus bus galima vesti ne tik vaikams, jauniui, bet ir suaugusiems žmonėms. Čia bus puikios erdvės organizuoti įvairius renginius. Tikimės, kad etnografinė ekspozicija taps alternatyva Žiemos sodui, kuris porą mėnesių bus uždarytas remontui“, – kalbėjo V. Kanapkienė.

Muziejaus Etnografijos sky-

riaus vedėja Nijolė Vasiliauskienė, paklausta, kiek laiko prireikė ekspoziciją įrengti, juokėsi: „Daugiausiai laiko reikėjo idėjai, kaip ekspozicija turėtų atrodyti, rasti. Daugelyje muziejų rodomi buities rakandai, padargai, patatai, rūbai. Turėjome sugalvoti, kaip pristatyti žemdirbių darbus, kalendorines šventes, kurie tarpusavyje artimai susiję. Čia mums labai talkino klaipėdietis dizaineris, kaligrafijos specialistas Anatolijus Klemencovas. Būtent jis pasiūlė eksponatus sudėti ar sukabinti ant medinių stendų. Tokios ekspozicijos Lietuvoje, kiek mums žinoma, dar niekur nėra“, – pasakojo N. Vasiliauskienė.

Protėvių darbus išvys filmuotoje medžiagoje

Daugybė muziejaus fonduose metų metais dulkėjusių etnografijos eksponatų, įrankių išdėstyti pagal penkias temas: „Budiname žemelę“, „Pavasario ir vasaros džiaugsmas ir rūpesčiai“, „Rudens gėrybės“, „Linelis dengia, linelis rengia, linelis vestuves kelia“ ir „Gyvename šviesos ir užgimimo laukimu“. Pasak

N. Vasiliauskienės, kad lankytojams būtų įdomu ne tik apžiūrėti liaudies buities eksponatus, bet ir savo akimis pamatyti, kam ir kaip jie naudoti, nuspręsta rasti nuotraukas su to meto vaizdais bei vaizdo medžiagą. „Vos ne metus laiko važinėjome po įvairius muziejus ieškodami reikalingų nuotraukų. Ekspozicijoje panaudotos nuotraukos atkeliavo iš Lietuvos nacionalinio muziejaus, Šiaulių muziejaus „Aušra“ fondų, filmuota medžiaga gauta iš Lietuvos liaudies kultūros centro, Lietuvos valstybinio centrinio archyvo. Tikimės, kad lankytojus sudomins seniausi eksponatai, žinomi dar I-ame tūkstantmetyje – akmeninės trinamosios garnos, kurias X a. pakeitė rankinės sukamosios garnos, poros šimtmečių senumo piestos, kuriomis smulkino grūdus, darė kruopas, grūdo kanapes. Apsilankę ekspozicijoje žmonės sužinos, kokiuose duonkubiliuose buvo užminkoma duona, kur spaudžiami sūriai ar mušamas sviestas, kaip moterys verpė ir audė, kokios senosios apšvietimo priemonės, koks šventasis ką globoja ir t.t. Senuosius žemės įdirbimo įrankius, mėšlavežio, šienapjūtės, rugiapjūtės ir kitų darbų įnagius ne vienas ir suaugęs lankytojas matys gal pirmą kartą“, – kalbėjo pašnekovė.

Veiks parodos

Atnaujintame malūne vakar atidarytos ir dvi parodos. Fotografijų parodoje „Iš malūno istorijos“ įamžintos vandens malūno renovacijos 2010-2011 metais akimirkos, o tradicinėje parodoje „Gelsvi viščiukai iš margučių ritas“ akis džiugins Velykų puokštės ir kompozicijos.

Edukacinėje klasėje pristatomi vaikų kūrybos studijos

Simbolinę ekspozicijos atidarymo juostelę perkirpo Kretingoje lankęsis Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius ir rajono meras Juozas Mažeika.

„Pažink save“ narių darbai – piešiniai, herbariumai, darbai iš šiaudų. Eksponuojami ir kipšiuikai, kurie turėtų tapti vandens malūno simboliu. Kuris: keramininis, popierinis ar iš siūlų padarytas velniukas bus pripažintas originaliausiu, paaiškės per Atvelykį vykiančios šventės metu.

Nuo hidroelektrinės iki saldinių dirbtuvių

Kretingos dvaro medinis vandens malūnas žinomas nuo XVI a. Valdant dvarą Vilniaus vyskupui Ignotui Masalskiui 1770-1771 m. pastatytas akmenų mūro malūnas. Grafas Juozapas Tiškevičius jį rekonstravo pristatydamas fachverkinio stiliaus antrą aukštą ir įrengė pirmąją Lietuvoje hidroelektrinę bei dvaro stalių dirbtuves. Tarpukariu čia veikė

grafų Tiškevičių aliejaus fabrikas „Oelit“, saldinių, medaus ir sirupo dirbtuvės.

Sovietmečiu Dvaro malūnas buvo nuniokotas.

2001-2003 m. Kultūros vertybių departamento lėšomis likviduota avarinė pastato būklė. Vykdamas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos finansuojamą projektą „Kretingos dvaro sodybos paminklinių pastatų renovavimas ir pritaikymas turizmui“, 2010-2011 m. pastatas rekonstruotas ir pritaikytas Kretingos muziejaus etnografijos eksponatų, kurių muziejuje sukaupta per 6000, ekspozicijai. 200 kvadratinėjų metrų plote išdėstytoje „Saulės ratu“ pavadintoje ekspozicijoje rodoma 400 eksponatų, kurie supažindins lankytojus su pagrindiniais mūsų protėvių žemės verslais, kalendorinėmis šventėmis ir tradicijomis.

Muziejaus Etnografijos skyriaus vedėja Nijolė Vasiliauskienė: „Daugiausiai laiko prireikė idėjai, kaip ekspozicija turėtų atrodyti, sugalvoti“.

Įrengiant ekspoziciją Kretingos muziejininkams talkino klaipėdietis dizaineris, kaligrafijos specialistas Anatolijus Klemencovas.

G. MACIAUS nuotr.

Kipšiuukas, kurį iš didžiulio kankorėžio, lino, gintaro ir kriauklelių padarė Kretingos vaikų ugdymo centro trečiokė Kristina Butkutė, parodoje – vienas originaliausių.

Ekspozicijos eksponatus lankytojai ne tik apžiūrės – nuotraukose ir filmuotoje medžiagoje išvys, kaip protėviai juos naudojo.